

ԻՍԹԱՆՊՈԼ՝ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 14 .

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹՅՈՒՆ ԽԱՐԻՃԻՅԷ

ԲՐՈՒՍԻԱ ԳՐԱԼԸՆԸՆ ՆՈՒԹԳՈՒ

Քիել չէ հրի տաք-իւլ-Ֆինուհու նազը
լը Մ. Լիւսրման Թարաֆընտան սուլհուն
պազը ապէլանմաւը իսթիտասընը հապիւն
Բրուսիա գրալընա խիթապէն իրատ օլու
նան նու թգա ձէվապ օլարապ, գրալը
միւլ չուլիւթ թարաֆընտան շու աթիւ
յիլ չուլիւթ իրատ օլունմուշ տուր:

«Տպարկուխ էլ գաւթ ու լում ու ֆիւ-
նուն ձիհէլի իլէ չէօհրէթ ու չէրէֆի-
տինմիշ օլսն պիլ տարիւլֆիւնուն վե-
քիլի մու լաթխապարը մագամնտա սիլ-
լէրի պու կիւնքի կիւն հուգուրու մաս-
կէօրմքլէսիմ, մախսուսէն տէվինձ վէ սիւ-
րուրումաւ մուձիպ օլմագամա տըր։ Սէ-
նէֆէրիմին, ու լում ու ֆիւնուն հագ-
գընտա խարազ հիւսնիւ թէվէձձիւհ
իթմէքլիսի, տէվէթձէ պաշլըմ պիլ
վագիֆէ աստի իթմիշ օլտուգարը միսի-
լու, պէն տախի իլէրուտէ ֆիէլ տարիւլ-
ֆիւնունուն տահա գիւնտէ չէրէֆ-
իւնէսի վէ սէտաւէթի հալի իսէն էլիմանէ
կէտիսի գատար չալըշաձաղըմ։

[illegible]

« Սիզելերի խէժմին իժմէք իշնն տիր
քի պունու աօյլեօրում Լաքին, շիմ
տի սիզելեր իլե պէրապէր պուրատապու
լունան օրտու վէ տոնանմար իզջար իւ
տէնէր (եանի ամիլլանի վէ ճէննըալլա)
իլ զէրնէ պագալազ տաշա զինատէ է
մին օլուրաունուզ, օնլար քի վաթանըն
գուվլէթլիլի օլուպ, մէճպուր օլտուգ
լարը մուհարէպէննիւ Եօնիւնտէն գաշմա
տըզլարըրը, վէ սօնուա գատար տաեան
մազլուպ միլ զթէտիր օլտուգլարըրը իս
պաթ իժմիշլեր տիր » :

Բ Ր Ո Ւ Մ Ի Ա

Պէրլլեոնէն Նօթն Խեղճ Գօրծօքսեան զա-
ղէթապընա եազըլան պիր մէքթուպուտ ,
պազը մուհիմմ միւթալտալար կէօրիււ-
միւշ տիւրքի , իիւրասաը շու վէճճ իլէ
տիր .

Բրուսիա վիւքէլասընտա իբի Ֆըրդա
վար տըրր, պիլիսի ճէնք , վէ տիկէրի սուլ՝
Թարաֆկիրի :

Սուրհ Թարաֆիրէրննն արգուսու
չու տուր քի, Ալվրիա վէ Բրուսիա
պէնննն պիր Եւրոպէ հուսու լէ կէկէ
րիւրէք, Յրանսն Խալիքը գալսըն, Պու
թէտալիր ին Յրանսննն ձէք խտմէ
ձէննն իմուլ իմքքաթ արիւրէր,

Ճէնք Թարաֆկիրլըրն պէօյլ տըւ
չհւնմզդէր : Պուհյարըրն գալլ ինձէ Ծը-
րանսա վէ Բըուսիա տէվլէթլէրի պէյնի
տէ պիր մու հարէպէ օրաճաղը մի ձէր
լտպ տիր : վէ պու մու հարէպէ նէ դա-
տար իիճձէ վուզու պուլտէ , Բըուսիա
հապգըրտա օլ գատար ֆէնա օրաճաղ
տըր , չհւնքի Ավսրիա պիր Թարաֆ-
տան բէք չաբուզ սուլէթտէ գուվլէթ-
լէնմէքտէ տիր , վէ Բըուսիանըն պաշ-
տի շմէնի օլան պու տէվլէթին եհնիտէն
քէպի ագամլէթ իթմէսինէ վազըլմ պը-
րազմանարազ , Ծըանսա իլէ կէ օրիւլէ-
ալիք իշ , իլի ետլստ ֆէնա , կէ օրիւլէս
մէթմէլ տիր :

Բրուսիա անընդունակ թուվել թվենիս զէ
Յրանաա ինչ պիլլէշիս, քննոր իւզէրին
պիլլէքտէ հիւճոււմ ի թմէրին պէքէ
մէմէի :

Երևանի, շինոթ պու տեվեթ
(Ավստրիա) սուլէ արգու լեմեքտե տիր քի
պրաթար լեւոյի չալտե, սեօղ աղտառաւ
ճեք մեթեպետե պիր գու վեթե մա
լեք տրաք ինչ, չաքըլլանաւաք վապթի
նի թեքմիլ իթին :

Իմոսի էկէրշի Յրանսա պիր մու հարե
պե իիմեք է ֆքեարքնաա իսէ, Բրուսի
սէկէթի, պու մու հարեպէնին կիծիքմ
մէսինէ պագմալը արը :

Ս Բ Ա Ն Ի Ա

Փարիստէն սեպտեմբեր 23 թարիկը
Տէր-սէառէթ Սբանեա սէֆարէթ խանէ
սինէ վիլուտ իտէն թէլէկրաֆթն սուրէ
թի տիր :

« Գլխաւորապէս խալիլիճէ գուվիլիթ թօր-
լամընջ օրան ձէնէրալ Նօվալըք, Գօրտու-
շէհրինէ կիրմիշ տիր, Օրաուտ թանգեմ
ու թէշքիլ օլունան իիթիլալ ձէմիէթի
մէդքիւ ր օրտունուն եագլաշմար խա-
պէրինի իշիթտիքտէ տաղլամընջ տրը
Միւրմալիէյա՛ ձէնէրալ Սէվիլ շէհրի ի-
գէրինէ իւրիւր մէքաւ տիր, Ալիքանիթ
շէհրի վալսի, էհալիթ թարաֆրնանս պիւր
գօրպալլոք չըգալմապ խթէնիլմիշ օլուն-
լունան, շէտիտ թէտապլիւր իլէ էօնիւ-
նիւ ալըպ, թէպքին իթմիշ տիր, վալի-
նին վէ ասաքիլին պու պաքաւէ պուլուն-
տուգալը թափու ի հարաբարթը մէտ-
շէ շանսէ մալլուն չտուր, ձէնէրալ
Մէթմալ, Սանիթատեր վէ Սանիթան շէ-
հրէրինի իմաաթա իտխալ իթմէք ի-
շին ձէսիմ ասաքիլ իլէ օրալարա կիթմէք
իւզէ տիր, Ֆէրրէօլտա պուլունան դուն-
վէյի պահրինէլէր տախի խահանէ չըգ-
միշլար տրը, Գօրօնէտաւ ասաքիլի գօ-
մանտա խաշն ձէնէրալ, զօրպալար թա-
լաֆրնանս Ֆէրրէօլտան իւգէրինէ կէօն-
տէրլլէն պիւր Ֆըրգալթնուն թէպմ» օլ-
մաք իշին իթտիլի թէքլիֆիլէրի ասլա-
գապուլ, իթմէլալ, շիտաթիլէ րէտու իթ-
մի, տիր :

« Սրանեանքն սոյլի թարաֆլարն
տա թէքմիլէն ասայիչ վէ իսթիրահալ

Հիւրք իկմէքտէ տիր • Գեաճճէճի Հիւ
քիւմթ տայիլէլիլիստէ հէր քէս մէ
մուրիէթիլիս տէվամ իկմէքտէ վէ Ֆէվ
քէլատէ ճոհա ու իգտամ իլէ չալըշ
մադտա տրոյր •

« Գոյի՛ժ տը ճիրճէնի՛ծի Մատրիտե եւ
 թիշմիշ վե քէնոթ ալայնընը գօմնոտոսը
 պարնա կէշմիշ տիր • Միւշարիլէ՛ճ, քօնի՛մ
 յնաալուզիկե տօղթու ելարիւմէքտե
 տիր •

“ Ամիրալ Էսթրատա, պահելի՛նէ՛ նա,
զըլը նասպ օլունմուշ տուր : ”

Մ. Պիզմարզըն հալել կերելի կի-
պի խիլել չմիշ խեստե, սուհուլեթել թեբե,
միկն. քեսպի իֆագաթ իտեպիլմեսի իշին,
պիլ ազ վագրթ տահա ումուրու տեվել-
թել տալիլ մեսալիհէ գարրջմահաճադ արթ:

— Վլենտաման այդնան խապէքը բերե
կէօրէ, Ավսթրիա տէվէթի րէյչլէ ակա
մէճլխինն այաօրանկա հոկտեմբեր 17
տէ քիւշտ օլունաճարը մուգապրէր օլ
տուղունտան, Էեալէթլէրին Տիէթ մէճ
լխէրի, մէշվէրէթ ու միւճատէլէլէրին
նազուէ միւտաթի տէվամ իտէմէյիպ
եազընտա ճէմիյէթլէրինէ իրիթամ վէ
րէճէքլէր ախր :

— Բրուսիա իշին տենիք քի
քէնտի Ծրանատուքի սէ Ֆիրինէ պի
Թալիսէն Լուսէ Լուսէ Լուսէ , շինտի
Թալիսէն Լուսէ սոսկա իշինտա շինտ
սունտան 120,000 Նէֆէր տապքիք էք
սիլթալիլիէն՝ Դէյն , վէ Բրուսիա գապի
նէթաունտուն սուլ՝ Նիլէթիմտէ պու
լունտու 2 օլմասքիք պիլտիլտիլի իլէ պէ
րապէր , սուլ՝ Նուն պոգուլմանաճաղ
Տապքիքնա Ծրանատ տէվէթիմտէն տա
լի էմիլիէթիլ պիլ ճէվապ տապսքիք իլ
թալ իլլէմիշ տիք .

— Էթանաւոր նամ զագէթատա օ.
գունաւոր գունա կէօրէ, իմբերաթօր նա.
բօլէնն հաղթէթլէրի Շալօն օրաուկեւ.
հրնամա պլլլլլլլլլ հէնկեամաւ, պո.
միւնասէթլէթլէրի ատէթլէն պոլունաւ
րէթի ապէրիծէ հիւրաթլէր իծրա
լունմասըն իսթէմէմիւ տիւ Լաթի
քեաթֆէթի ճէնէրալար շըմէնաթլէ
մէրքէզլէն գաւաթ միւշաթլէն հա
րէթլէրի ին պէրապէր կիթմիւշէր
իմբերաթօր հաղթէթլէրի, անլէրա
պլլլլլլլլլլլլլլլլլլլլլլլլլլլլլլլլլլ
րի իրաւ իթմիւ տիւ :

« Սիզեր իւն կէշերախիմ՝ սէքիզ կիւն
 « տէ դաեւթիւն մէսու ու օլմու չու մ տուր
 « Սիզերէն հիշ պիր չէս սէօյլ մէմ, չեւ
 « քիւնէ զատար էմիր իմիտալ իւզոն տա
 « խի օլմուշ օլսա, ելին պէնիմ քէլա
 « լարսման դազէթալարըն ձէնք սոլ
 « մէթիւրի վէ մանուարը չքգարաճապա
 « րընտա շերտէ եօզ տուր, իմնի դը
 « տէթ պէ Ֆետաքնարլընըզ հազգի
 « տա մէֆուէնթեթի խիլ պէեան իթմէ
 « լէ իքթիֆա իտէրիմ »:

— Բերու վէ Էգուստոր հարեբէր
արդընտա գուհուրա կէթն խաարը
հիսապարգ տըր։ Թեբիլի շէհիրէ
քէյքէր պու կիւն հիչ եօգ տուր։ Զ
պին ճան նապէտիտ օլմուչ տուր։ Տ
նիգ ալիմընտա աթէշ Ֆըրգըմըր օլմ
սը իլէ սուլար ալիմ իւ սիլ օլըպա խալլ
Ղէ սէֆրիէր վէ Թըլէնդէն նամ Ում
գան վարօրտ պաթմըշ տըր։ Տէնիգ տ
լարնրն եիւքսէլպ էնալէթին իչէրի

խին գառար էօրքմէսի իւէ , Աւետ-
նամ Բէրու վիտը վարօրու վէ Գե-նէւ-
նամ ինկիւղգ ակ Ֆինէսի եարրմ միլ իչէր .
տէ գարաեա աթըրմըշարտըր • Սայիր չօգ
կէմիէր ազ չօգ սազամ լանմըշ լար տըր

— Բու սիս իմբերայթօրու Ալէքսանայ
հազրեթ լերի, Եւ ճընհէյմ շէ հրինտէ
սլուֆրանկա սեւգանմեր 18տէ հաբէ
քէթ իթմիշ, վէ վիւրթէմզերկ գրալի
չասընա վիգիթմ վերտէ իւզէ Յըլարիւ,
չաֆրնա ուղղանաճագմը, օրատան
սեւպո, ՉՅտէ Պէրլինէ կիտէճէք օլուպ
վէ 23տաւ վարչապետան եթէ իւշէճէք, վէ
հոկտեմբեր 3տէ Սէն-Բէթէրպուրկիս ա,
գիմէթ իտէճէք տիր :

Բրէնա ԿօրչաքօՅ տախի շիմօրիւրտէ
Զվիչէրտէ պուլունուպ պու պլն սօն,
լարլնտա Բէթէրսպու ըկա ալլօէթ իտէ,
Ճէք տիր :

— Բրուսիա գրալը թարափրնտան
Աֆրիգանըն իշէրիւերնտէ, Պուրնի
Սուլթանը թապիր ոյունան հիւքիւմ
ուարա պիր թագաւմ հէտիսէէլը կէտն
տարէրէտէ իմիշ, Պու հէտիւէլը գաւ
տիֆէ իւզերնտէ սըրմա իշէմէ տէօշէ
լէ պիր թահիթ, պիր չալար սաաթ. պի
տուզնաւ ատի ալթուշ գէ կիւմիւշ սա
աթլար, ալթը ատտէ ինիլէ թիւֆէլէ
իքի ըրիւլըր թապաւմաւար, ալթը ատէ
սըրմալը պուրնուզ, ալթը ատտէ պէ
եազ պուրնուզ, պիր գաշ տուզնաւ ֆէ

գույու բու հարտան իպարեթ արի։ Միւ
չարիւէյ՝ ԱՅրիգա հիւքիւմտարը, պի
Ֆայթօն հէաիեի կէօնտերիլմէսին ալ
գու իթմիշ իսէտէ, պուսնուն օրարա
կէօնտերիլմէսինտէ դանէթ կիւճիւք վա
խոր, չիւքի, տէվէլէր իլէ օ գաւտար, չէօ
տէն իշերի կէօնտերմէք իշին վիտայար
նր սէօքմէլի, վէ օրատա վիտայարնր թագ
մապ իշին Ֆայթօնճու պույունմալ
դնտան պիտէ Ֆայթօնճու կէօնտերի
լազմ կէլճէք իտի։ Պու սէպլ, պտէն նա
լէ պու արդիսարը իճրա օլունամամի
տըր, Պաիուսուս միւչարիւէյ՝ հիւ
քիւմտար, ինիլթէրա գրալիչաք թա
րաՖընտան կէօնտերիլէն պիլ Ֆայթ
նու գաթէն գուլանմաեօր, չիւքիւ
լայ կիւնլէրի, վիւքէրաքնա պու Ֆա
թօնու չէքաիլմէքտէ վէ քէնաիի տա
իի իլինտէ օլճուրամապ էքրտէ, իսպ
կիպի գալուստուուն տանքտան թու
թուպ էրիւրմէքտէ իսիշ։

— Պերլինսե նկշը օլունան աղիր բե
մի դարգորթօնա նեզարէն, Շիմալե Ս
մոնեա տոնանմարը 55 զըթա սեֆին
տէն վէ 36 զըթա տախի թօք տուպ
սընտան իպարէթ իմիշ. սեֆինէլը
պուլունան թօրլարն առէտի 495
տուպլարտա պուլունանլարն իսէ
տիր :

— Ֆրանսանքն կը զգէթապ
տա եազըրիչ օլտուղունա պագարա
կիւեա յնկիլթէրրա տէվլէթի, իմ
եա, Պէլէհագ, Հօլանտա, վէ Զվի
հիւքիւմէթլէրինի սրազ իլէրինի հիւ
եէ իտէճէկին վառ իթմէտէ իմիչ, ա
ճազ շու շարթ իլէ քի, մէքիւր
քիւմէթլէր Ֆրանսա վէ Բրուսիւս տէ
լէթլէրի պէնիտտէ գուհուրի իճթիւ
տէն կէօրինէն մուհարէպէտէ պիթ
րաֆ տուրմազըլդա սէօզ վէրսիւլէր :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԵՆԵՔՈՒՄԷՐԻՆԻ

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Լուսինայի շնորհիվ թեթևացավ օդը, և արևը ելավ իր ամբողջ ճաշակով։ Բայց քիչ անց և՛ արևը, և՛ օդը սևեղծվեցին։ Բայց քիչ անց և՛ արևը, և՛ օդը սևեղծվեցին։

Մարտի 25-ին իմ քրոջ մահը։ Մահացավ իմ քրոջ մահը։ Մահացավ իմ քրոջ մահը։

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

(Առաջին համար)

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Մարտի 25-ին

Թուով, բայց առատ են հոգեւոր արդիւնքներով: Այս Տ. Վարդանի որդին Տ. Մանուէլ քահանայն՝ Սիքան գեղի հայոց հոգեւոր հովիւն էր, կանչեցինք, հարցուցինք, պատմեց, բայց սաստիկ կը դողար ու դորմելն, Աւետարանէն, եկեղեցիէն, քաղաքակէն, աղօթքէն, երկրէն եւ երկրէն այնչափ յոյսեր եւ քաջալերւած տուինք իրեն, որ ոգեւորեցաւ Տ. Մանուէլն, եւ պատրաստեցաւ վկայել ուր հարկն է, այս քահանայի ձեռքէն իր ժամարարութեան ժամանակ խլեր է Գրիգորի սրբաբաններն ինքնաբեր: Անցանք Գրիգորի միջեւ Տ. Մանուէլն, այն գիւղերու հայերն մէկ բերան կը վկայէին եւ կը բողոքէին. քաջալերեցինք զանոնք, յուսադրեցինք հարկ եղած խօսքերով, գրեթէ բոլորը ոգեւորեցան. անոնք որ քրդերու անէն կենդանի մեռած էին, եւ շատ զղջացած էին իրենց յայտնած բողոքի մասին. երբ կը տեսնեմք, կըսէին, ըսաւ հետեւող ու ջանք աւելցնող մեր ազգէն մեզ հետ այսպիսի բողոքներով եւ Ս. օրինաց անարգութեան վրէժանի կանգնող: Զարմանալու է թէ՛ այնչափ լեւորակայի ծայրերը կը դողան այս խնդրոյն առթիւ, եւ թէ՛ կարին թէ Պօլիս եւ թէ ուրիշ տեղեր մեր եւ ուրիշ ազգեր ջերմ կերպով զբաղուած են այս մասին, Վարդապետն տեղեկութիւն տուող մը չէ եղեր ըսաւ, այն ինչ բուն խնդիրը իրենց մէջ է ծագեր եւ իրենցմով կը կատարուի: Իմ գնալէս երկու օր յետոյ Մշոյ կառավարութիւնը զապօրէն զրկեր եւ ի Մուշ տանել տուած էր Վարդապետը երեք գեղի հայերէն այն անձինքը որոնք Ա. անգամ այս բողոքը գրեր եւ կնքեր էին, կանչեր էր ասոնք որ երթային հաստատելին եղած բանը, անոնց գնալը եւ Վարդապետ մէջ տուտ համբաւ մը տարածուիլը թէ՛ բունուած քրդերը փաշան ազատներ է, ու իսկոյն էլաղասի, եւ Ալին միւստիւր Վարդապետ կարգեր է. մեծ շիթով իրեն մը առթած էր գաւառին մէջ, զօրութիւն մը եւ կարողութիւն մը ստացած էին մնացած քրդերը, եւ սաստիկ երկիւղ մը տիրեր էր բոլոր հայերուն, մանաւանդ Մուշ գնացող Վարդապետն անհեղափոխ փաշան ազատներ վրայ: Անք ջանացինք եւ յաջողեցանք հանդարտեցնել ժողովուրդը՝ սուտ հրատարակելով քրդերուն բանակին ելլել եւ պաշտօնի կարգուիլը, ինչպէս որ սուտ ալ էր, եւ թէ գնացող հայերը պիտի պաշտպանեն իրենց դատը եւ յաջողեն քրդերուն, եւ այն, խօստացանք ալ որ շուտով ի Մուշ պիտի իջնենք եւ այս դատին օգնենք: Հայերը իրենց քաջածնութեն քանիսր պատմած ժամանակ նշանագրեցին, որ տեղեկագրոյս ստորեւը կը գրեմ, Դանձանք վերստին ի Պաղքան եւ այն իրիկուսը այն տեղի հայերը հաւաքելով զանոնք ալ սրտապնդեցինք հարկ եղածը խօսելով, եւ փութացինք դառնալ ի Մուշ: Սկզբանէ փաշան հայերէն քանի մը տուն գնացեր է ինչ խումբէն բունուած քրդերու մէջ թաթան գեղը, այս քրդերը երկրազորք եւ մարդասէր անձինք են, ու լաւ ընդունելութիւն եւ միջնորդութիւն տուած են վշտացեալ հայոց, կուգէին երթալ զանոնք ալ տեսնել, բայց թէ ճանապարհի երկիւղէն եւ թէ շուտով Մուշ ժամանելու կարեւոր համարելով, չկրցին երթալ:

Գ. Յուլիս 12 ին ի Մուշ ժամանեցի, բոլոր հոն տարուած Վարդապետի հայերը եւ կան շրջապատեցին զիս, զանոնք ալ քաջալերեցի իբր թէ Պօլիսէն սրբազան Պատրիարք եւ կարնոյ առաջնորդարան եւ ազգային ժողովներ ինձ գրած են որ ձեր գործը տեսնեմ, եւ արդէն այն տեղեր մեծ ուժով պաշտպանուած էք դուք, եւ այն եւս այն, Այս սրբազան սուտերուս խնդրեմ ՝ Աստուած թողութիւն տայ ՝ ասես: Գանդատեցան Վարդապետը, ինչպէս նաեւ Մուշեցիք ալ, թէ այսպիսի խնդրոյ մը ժամանակ պէտք է Միթիար Ա. ձգէ երթալ Մատնապատը վահանակով Յակոբ վարդապետին կողպուտ մը ձեռք ձգելու համար, երկու օրէն զինի դարձաւ Միթիար Ա. իր բերած կողպուտն ալ բան մը լինէր գոնէ մէկ խառա, հին փիլոն եւ մէկ ակնոց:

Ե. Սկիզբանայ քահանայն Վարդապետի Տ. Մանուէլն Մուշ բերինք, եւ կիրակի յուլիս 14 ին Մշոյ մուշասարը Վարդապետ փաշայի ատենալ խթինթապն սկսաւ: Հրամայեց փաշան որ Վարդապետը երեք գեղի հայերը Մուշ եղածները կանչուին, ինչպէս Տ. Մանուէլը եւ երեք Զիպրանցի քրդերը իսկոյն, Վարազ եւ Գրիգոր, որք քանի մը օր էր միայն բանտարկուած էին այս սրբապաշտութեան առթիւ. երեքն ալ կասկածելի համարուելով, Ատենապետներն էին

փաշան, դատին, եւ կառավարութեան անձնակազմները, թէ մեղի հուգուգի մէջ լիար ամբողջ, նաեւ հայոց պատրիարքական փոխանորդ Միթիար Ա. Մուշէն անդան, կաթողիկ Ստեփան աղան, եւ այլ հայ ու անձնակ խառն անձինք, կառավարութեան ղեկանադիր Սայիտ էֆէնտին, իսթինթապ քեաթիպի Արիֆ էֆէնտին, եւ ստորագրեալըս որ կից նստած էի Արիֆ էֆէնտինի ու Տ. Մանուէլին:

Ատենալ սկսաւ ժամ հինգ ու կէսին: Խթինթապի թուղթին գլուխը գրուած էր Վարդապետը երեք գեղի հայոց հետ եղած հարց ու պատասխանը այս խնդրոյն մասին, եւ անոր բովանդակութիւնն էր այս, « մենք ենք այս պէս բողոք տուող եւ կնքող, բայց մենք չենք տեսած իրողութիւնը, այլ խելով Սկիզբանցոյցն եւ տէր Մանուէլէն գրած ենք »: — Ելլալով քեաթիպին, « ուրեմն պէտք է տեսնողներ դան վկայեն եւ հաստատեն »:

Արիֆ էֆէնտին ինքն էր հարցանող եւ արձանագրող, որ սկսաւ յառաջ խօսել տէր Մանուէլին հետ այսպէս.

Հ. — Ար. Գու ինչ մարդ ես.

Պ. — Տր. Ես Հայ եմ.

Հ. — Ար. Գու ինչ արհեստ կամ գործ ունիս.

Պ. — Տր. Ես տէրտէր եմ, ուրիշ գործ ու արհեստ չունիմ.

Հ. — Ար. Գու ո՞ր տեղացի ես.

Պ. — Տր. Ես Մշոյ նահանգէն Վարդապետ եմ.

Հ. — Ար. Գու Վարդապետ ինչ տեղ կը բնակիս.

Պ. — Տր. Պաղքան գեղը.

Հ. — Ար. Քո անունը ինչ է.

Պ. — Տր. Իմ անունս տէր Մանուէլ է.

Հ. — Ար. Գու որք որդիք ես.

Պ. — Տր. Ես տէր Վարդանի որդին եմ.

Հ. — Ար. Է, ինչու համար եկեր ես այս տեղ.

Պ. — Տր. Եֆէնտին, ես տէր ու իֆատէն ունիմ.

Հ. — Ար. Ինչ է քո տէրտն ու իֆատէն.

Պ. — Տր. Իմ տէրտն ու իֆատէն այն է որ, ես մեր Զատիկի տօնին Սկիզբանայ ժամու մէջ ծաղ կապել ու պատարագ կանելի իմ պատարագի զգեստ հագեր էի, ու (քօրայի) հաց) սրբութիւնը ձեռքս էր կը կարգայի վրան, այն օր մեր ազգի օր լինելով գիւղացի հայերն ամենք ժամէն էին, ու սրբութիւնն պիտի առնէին, ես իմ ազգի մէկի մը ձեռք խլեց տարաւ իմ ձեռքէս սրբութեան հացը, նայիմ որ այս քուրս Գրիգորն էր, ու ժամու դռնէն դուրս ելաւ: Զաւեցայ՝ սաստիկ ու մթացան աչքերս, ժողովուրդն եւ ինձի պէս էր եղեր, երեսի վրայ մնաց մեր ժամն, պատարագն ու ազգիքը խախտուեցաւ, հանի իմ զգեստս ու ելայ դուրս ժամէն, կերթայի գեղի մէջ իմ իջեւանը: Ես որ ժամի դռնէն դուրս ելայ, Գրիգորն գեղի մէջ տարեր էր սրբութիւնը կը կապէր շան սոյնը չեմ գետնի ինչ կանէր, ես անցայ դնացի:

Հ. — Ար. Տէրտէր, դու ըսիր թէ Քրիստոս անեց սրբութիւնը եւս դուրս, ես էլ երբ ելայ դուրս՝ Քրիստոս սրբութիւնը կը կապեր շան սոյնը՝ չեմ գիտեր ինչ կանէր: պէտք է յայտնապէս ասես դու քո աչքով տեսար շան սոյնը կախելը, թէ ինչպէս.

Պ. — Տր. Ես իմ աչքով տեսայ որ շան սոյնը կախեց սրբութիւնը Քրիստոսն.

Հ. — Ար. Քրիստոս միշտակ էր որ մտաւ ժամ ու սրբութիւնը տարաւ, թէ ուրիշ ընկեր ալ կար հետք.

Պ. — Տր. Միշակ էր Քրիստոսն.

Հ. — Ար. Քրիստոսն հօր անունը ինչ է գիտե՞ս.

Պ. — Տր. Գիտեմ Տրադոյ է.

Հ. — Ար. Քրիստոսն ուրիշ եղբայր բան ունի՞ր.

Պ. — Տր. Ունի մէկ եղբայր.

Հ. — Ար. Քրիստոսն եղբոր անունը ինչ է.

Պ. — Տր. Ալի աղայ.

Հ. — Ար. Քրիստոսն ո՞ր տեղ կը բնակի, իր տունը ո՞րն է.

Պ. — Տր. Սկիզբան գեղի մէջ.

Հ. — Ար. Տէրտէր, դու ե՞րբ ժամու դռնէն դուրս ելար, Քրիստոսն զատ ուրիշ ո՞վ տեսար ժամու դռնը.

Պ. — Տր. Ուրիշ մարդ չտեսայ, ինքը միշակ էր Քրիստոսն, ես ու գեղի հայերն ալ ինձ հետ ժամէն ելաւք զնացինք:

(Ե) Թօրայի, Քրիստոսն լիզուաւ սրբութեան հաց ըսել է.

Հ. — Ար. Քրիստոսն եղբայր Ալին այն տեղէն էր այն ժամանակը.

Պ. — Տր. Ալի աղան ու իրենց երկու դուրս — ծառան — գեղի մէջ տանիքին վրայ նստեր էին մէկ կողմը.

Հ. — Ար. Ատոնք Քրիստոսն բրածին հետ մէկտեղ չէին.

Պ. — Տր. Չէ, չտեսայ.

Հ. — Ար. Ուրիշ քուրս կա՞ր այն օր այն գեղի մէջ այս բան եղած ժամանակ.

Պ. — Տր. Չէ, չէ, Քրիստոսն էր որ այդ բան արաց, ու գեղին մէջ Ալին էր ու իրենց երկու դուրս.

Հ. — Ար. Ե, տէրտէր, պատճառն ինչ էր որ Քրիստոսն էտ բան արաց.

Պ. — Տր. Հապա ես ինչ գիտեմ, պատճառ մը չեմ գիտեր, եղած բանը գիտեմ որ ասացի.

Հ. — Ար. Ել ուրիշ բան ունի՞ր ասելու.

Պ. — Տր. Չէ, բան չունիմ, իմ անեց այդքան էր:

Հ. — Ար. Տէրտէր, այդ բանը մեծ բան է, թէ՛ ձայն գնացեր Լըզլուս, հասեր Ստամբուլ, դու ինչու մինչեւ այսօր չեկար քո տէրտն ու իֆատէն ըրեր էիր.

Պ. — Տր. Էն վայրը ես գնացայ իմ գեղս Պաղքան, ու Վարդապետ երեք գեղի Հայոց խմացուցի, մահաւր չնեցինք զրկեցինք մէկն ի Ս. Կարապետ, մէկն ի Մուշ Սիթիար մուրախխալին, մնաց այսօր զիս ու գեղին ես էլ այսօր եկայ ու իֆատէն կանեմ.

Հ. — Ար. Գու կը մօտեցնայ այս գիւղը.

Պ. — Տր. Կը մօտեցնայ, բայց մօտեցնող չիմ. անունս գրեցէք, ես մտա կը գնեմ:

Տր. Մանուէլ Տր. Վարդապետ.

Երբեք չէ.

Ի Լ Ա Ն Ա Թ

Իււմէլի տէմիր Խօրու իտարէսի թարագրեալն, Նէտի-գուլտէն Գիւլիւք Զէքիէնէ տէկին Խարապազ Կօլուն իլթիզաւին մէջադր.

Իշ պու թարգման էլաի-գուլտէն Բիւլիւք Զէքիէնէ գոտար իլթիզաւին Խարապազ Կօլուն Խօրու իտարէսի թարագրեալն, Նէտի-գուլտէն Գիւլիւք Զէքիէնէ տէկին Խարապազ Կօլուն իլթիզաւին մէջադր.

Իշ պու թարգման էլաի-գուլտէն Բիւլիւք Զէքիէնէ գոտար իլթիզաւին Խարապազ Կօլուն Խօրու իտարէսի թարագրեալն, Նէտի-գուլտէն Գիւլիւք Զէքիէնէ տէկին Խարապազ Կօլուն իլթիզաւին մէջադր.

Մեզքեր իլթիզաւին մէջադր էֆրէնի հոկտեմբեր իլթիզաւին Խարապազ Կօլուն Խօրու իտարէսի թարագրեալն, Նէտի-գուլտէն Գիւլիւք Զէքիէնէ տէկին Խարապազ Կօլուն իլթիզաւին մէջադր.

Խարապազ Կօլուն Խօրու իտարէսի թարագրեալն

Իււմէլի տէմիր Խօրու իտարէսի թարագրեալն, Նէտի-գուլտէն Գիւլիւք Զէքիէնէ տէկին Խարապազ Կօլուն իլթիզաւին մէջադր.

Իշ պու թարգման էլաի-գուլտէն Բիւլիւք Զէքիէնէ գոտար իլթիզաւին Խարապազ Կօլուն Խօրու իտարէսի թարագրեալն, Նէտի-գուլտէն Գիւլիւք Զէքիէնէ տէկին Խարապազ Կօլուն իլթիզաւին մէջադր.

Ի Լ Ա Ն

Իււմէլի տէմիր Խօրու իտարէսի թարագրեալն, Նէտի-գուլտէն Գիւլիւք Զէքիէնէ տէկին Խարապազ Կօլուն իլթիզաւին մէջադր.

Ավսթրիան զուրմուր, հաբէզա Բարուսիան, իլթիզաւին մէջադր Զէքիէնէ տէկին Խարապազ Կօլուն իլթիզաւին մէջադր.

Պու տէֆա Ավսթրիա տէվէթիին 1858 իլթիզաւին Խարապազ Կօլուն իլթիզաւին մէջադր.

Մեզքեր իլթիզաւին մէջադր էֆրէնի հոկտեմբեր իլթիզաւին Խարապազ Կօլուն իլթիզաւին մէջադր.

Պու թարգման էլաի-գուլտէն Բիւլիւք Զէքիէնէ գոտար իլթիզաւին Խարապազ Կօլուն իլթիզաւին մէջադր.

Ամէլիայի ճէրարիւն ինքա իլթիզաւին Խարապազ Կօլուն իլթիզաւին մէջադր.

THE NORTH BRITISH & MERCANTILE INSURANCE COMPANY.

Ինքա իլթիզաւին մէջադր էֆրէնի հոկտեմբեր իլթիզաւին Խարապազ Կօլուն իլթիզաւին մէջադր.

1809 սէնտեմբեր իլթիզաւին Խարապազ Կօլուն իլթիզաւին մէջադր.

Մերմայ 2,000,000 իլթիզաւին Խարապազ Կօլուն իլթիզաւին մէջադր.

Թարգման զուրմուր Զէքիէնէ տէկին Խարապազ Կօլուն իլթիզաւին մէջադր.

Զիլտէք իլթիզաւին մէջադր էֆրէնի հոկտեմբեր իլթիզաւին Խարապազ Կօլուն իլթիզաւին մէջադր.

Պու թարգման էլաի-գուլտէն Բիւլիւք Զէքիէնէ գոտար իլթիզաւին Խարապազ Կօլուն իլթիզաւին մէջադր.

Պու թարգման էլաի-գուլտէն Բիւլիւք Զէքիէնէ գոտար իլթիզաւին Խարապազ Կօլուն իլթիզաւին մէջադր.

Պու թարգման էլաի-գուլտէն Բիւլիւք Զէքիէնէ գոտար իլթիզաւին Խարապազ Կօլուն իլթիզաւին մէջադր.

Պու թարգման էլաի-գուլտէն Բիւլիւք Զէքիէնէ գոտար իլթիզաւին Խարապազ Կօլուն իլթիզաւին մէջադր.

Պու թարգման էլաի-գուլտէն Բիւլիւք Զէքիէնէ գոտար իլթիզաւին Խարապազ Կօլուն իլթիզաւին մէջադր.

Պու թարգման էլաի-գուլտէն Բիւլիւք Զէքիէնէ գոտար իլթիզաւին Խարապազ Կօլուն իլթիզաւին մէջադր.

Պու թարգման էլաի-գուլտէն Բիւլիւք Զէքիէնէ գոտար իլթիզաւին Խարապազ Կօլուն իլթիզաւին մէջադր.